

Gyakorlati szakmai problémák a napi feladatok végzésében egy tanácsadó szemével

Magyar Logisztikai, Beszerzési és Készletezési Társaság
Kémiai anyagok biztonsága workshop

Toldi Gergely

veszélyes áru szállítási biztonsági tanácsadó

Budapest, 2009. január 23.

Témakörök

Általános problémák:

- Alapfogalmi zavarok
- Kell-e kinevezni biztonsági tanácsadót?
- Hogyan lehet pótolni az elmaradt éves jelentéseket?
- Jogszabályváltozások – Magyarországi gyakorlat
- Tanácsadás nehézségei

Néhány konkrét „problémás” téma:

- Veszélyszimbólumok, veszélyességi bárcák
- 1.3 fejezet szerinti képzések
- Tárolt anyagokra vonatkozó előírások
- Előírásoknak nem megfelelő szállítmányok átvétele címzettként
- Teendő sérült csomagolóeszközökkel illetve a kikerült anyaggal
- Rakományrögzítés
- Szállítást kísérő okmányok

Általános problémák

Veszélyes áru szállítási szabályozások

- közút: ADR
- vasút: RID
- belvíz/folyami szállítás: ADN
- tengeri szállítás: IMDG Code
- légi szállítás: ICAO TI, IATA DGR

Veszélyes áru fogalma

- veszélyes áru: a szabályozásokban szereplő, valamely veszélyességi osztályba besorolható anyag, termék, tárgy stb.

ADR/RID veszélyességi osztályok:

- 1 osztály - Robbanóanyagok és -tárgyak
- 2 osztály - Gázok
- 3 osztály - Gyúlékony folyékony anyagok
- 4.1 osztály - Gyúlékony szilárd anyagok, önreaktív anyagok és érzéketlenített, szilárd robbanóanyagok
- 4.2 osztály - Öngyulladásra hajlamos anyagok
- 4.3 osztály - Vízrel érintkezve gyúlékony gázokat fejlesztő anyagok
- 5.1 osztály - Gyújtó hatású (oxidáló) anyagok
- 5.2 osztály - Szerves peroxidok
- 6.1 osztály - Mérgezőanyagok
- 6.2 osztály - Fertőző anyagok
- 7 osztály - Radioaktív anyagok
- 8 osztály - Maró anyagok
- 9 osztály - Különféle veszélyes anyagok és tárgyak

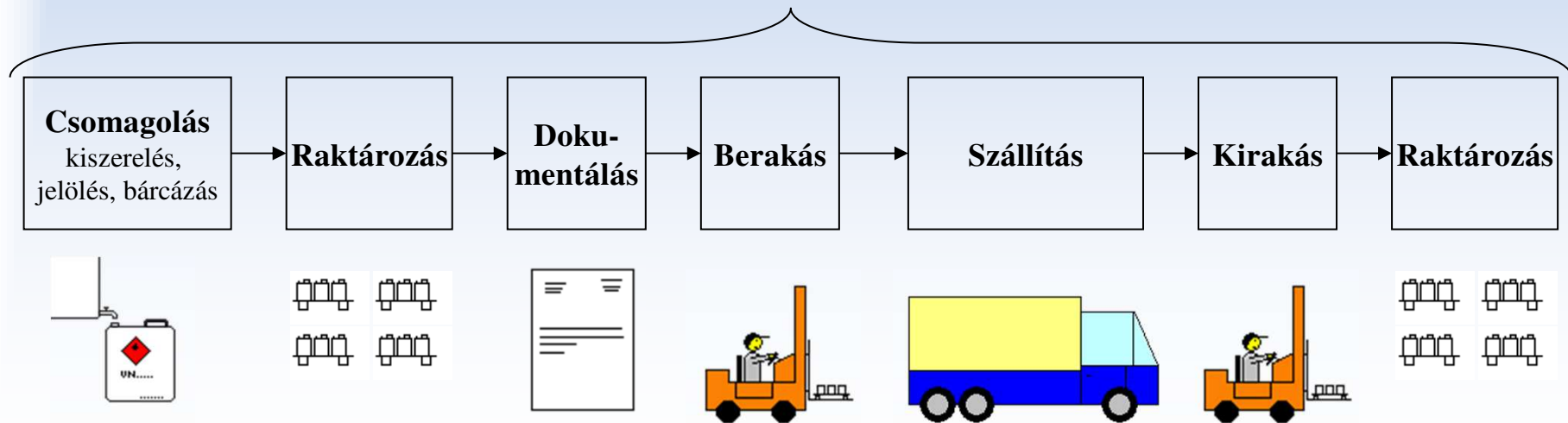
Példák veszélyes árukra:

tűzijátékok, lőszer, gázok, hajtógázos aeroszolok (dezodorok, tejszínhab, léghűtők), öngyújtók, oldószer, üzemanyagok, festékek, ragasztók, gyufák, műtrágyák, erős tisztítószer, akkumulátorok, légszűrők, elsősegély felszerelés

Veszélyes áruk szállításával kapcsolatos tevékenység

fogalom-meghatározás: a veszélyes áru telephelyen kívüli továbbítása, ideértve a szállításhoz kapcsolódó feladást, az árunak a szállítás során történő ideiglenes tárolását, az áru becsomagolását, a be- és kirakodást (beleértve a töltést és ürítést is). A feladás magába foglalja a szállítmányozást is.

Szállítással kapcsolatos tevékenység (szállítási folyamat)

Biztonsági tanácsadó kinevezése

- ADR/RID/ADN 1.8.3 fejezete
- Magyarországon: 2/2002. (I. 11.) Korm. rendelet

Veszélyes áruk közúti, vasúti vagy belvízi szállításával kapcsolatos tevékenységet végző vállalkozás vezetője köteles biztonsági tanácsadót kinevezni.

Magyarországon: 2003. január 1.-től

Biztonsági tanácsadó kinevezése

Nem kell tanácsadót kineveznie azoknak a vállalkozásoknak, amelyek:

- tevékenysége olyan mennyiségekhez kapcsolódik, amelyek nem haladják meg az 1.1.3.6 vagy az LQ mentességekhez tartozó mennyiségeket;
- kizárólag csak az 1.1.3 bekezdésben bemutatott valamely mentesség szerinti szállításban érintettek (pl.: magánszemélyek - személyes felhasználás, tisztítatlan üres csomagolóeszközök);
- fő vagy kiegészítő tevékenységi körbe nem tartozik a veszélyes áru szállítás, de esetenként végeznek veszélyes áruk szállításával kapcsolatos tevékenységet, és a tevékenység csak kisebb kockázatot jelent.

Gyakorlatban bizonytalanság esetén érdemes hatósági állásfoglalást kérni a területileg illetékes hatóságtól.

Éves jelentések

A biztonsági tanácsadónak éves jelentést kell készítenie a vállalkozás vezetői számára. Az éves jelentéseket öt évig meg kell őrizni.

- Ha a vállalkozás nem rendelkezik az elmúlt öt év mindegyikére éves jelentéssel, akkor az utólag nem pótolható.
- Egy telephelyi ellenőrzésen ezt a hatóság hiányosságként fogja feltüntetni a jegyzőkönyvben.
- Ellenőrzés során a hatóság méltányolni szokta, ha időközben, felszólítás nélkül pótolta a vállalkozás a hiányosságot

Átmeneti időszakok jogszabályváltozáskor

- ADR/RID előírások módosítása 2 évente
- Hatálybalépés: január 1.
- Kötelező érvényű: július 1.
- Átmeneti időszakban mindkettő használható

Problémák:

- Magyarországon későn hirdetik ki a szabályozásokat
- Amíg nincs kihirdetve az új szabályzat, nem alkalmazható (pl. jelenleg a 2009-es)
- Nemzetközi gyakorlatban már használják az új szabályzatot

Gyakorlati példák a problémákra:

- 2007-ben az új 5.2-es bárca
- 2009-ben az új írásbeli utasítás

Tanácsadás nehézségei

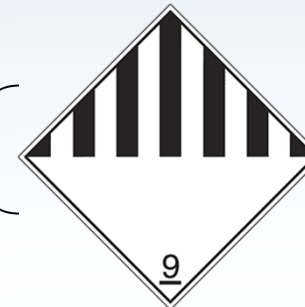
- Sokan értelmetlennek tartják a tanácsadó kinevezését, és nem veszik komolyan a témát. „Csak papíron van kinevezve tanácsadó”.
- Nagyobb cégek esetén a felső vezetés nem foglalkozik a témával (néha nem is ismeri). Nehéz elérni bármit a vezetés illetve a partner támogatása nélkül.
- Kisebb cégek legtöbb esetben ki sem neveznek tanácsadót (vagy mert nem tudnak a kötelezésről, vagy mert nem akarnak pénzt áldozni rá).
- A hatóságok főleg csak azokkal foglalkoznak, akikről tudják, hogy érintettek (szállítók: táblával jelzett járművek, telephelyek: hatóság látókörében levő cégek) → viszonylag könnyű kibújni az ellenőrzések alól.
- Nincs elegendő mennyiségű és minőségű közúti és telephelyi ellenőrzés → kicsi a „lebukás” veszélye → nem érdekelték a probléma megoldásában
- Hatósági „ösztönzés” (ellenőrzés, felszólítás, bírság) nélkül ritkán lehet bármit véghezvinni.

Tanácsadás nehézségei

- Nincs túl nagy bizalom a tanácsadók iránt (egyes tanácsadók visszaélnek a partnerek információhiányával, és félrevezetik őket)
- A szabályzat sok szakaszát többféleképpen is lehet értelmezni, gyakran nincs egyetértés még a szakértők között sem.
- A szabályzat és a hatóság sok esetben rugalmatlanul kezeli a témát, amihez igazodva a tanácsadónak is „értelmetlen” dolgokat kell megkövetelnie a partnereitől (pl.: jelölések mérete, alátétálca zsugorfóliás LQ csomagolás esetén, felirat a bárcákon, 9-es bárcán vízszintes vonal).
- Annak érdekében, hogy ne legyen bírság, mindig a legrosszabb értelmezést kell alkalmazni. Ezt a partnerek nehezen tudják elfogadni.
- Sok esetben a bírságolás a cél, nem a biztonságos közlekedés biztosítása.
- Ideális esetben a tanácsadónak nincs sok dolga a tanácsadás keretében. A cégek nem szeretnek „a semmiért fizetni”. Felesleges munkát kell generálnia a tanácsadónak.

Néhány konkrét „problémás” téma

Veszélyszimbólumok, veszélyességi bárcák

1.3 fejezet szerinti képzések

Minden, a szállítási folyamatban érintett dolgozónak képzésben kell részesülnie!

Problémák:

- nem tudnak a kötelezésről
- összetévesztik más szabályozások által előírt képzéssel

Ki tarthatja?

- bárki megtarthatja
- nem szakértő oktató esetén a hatóságok általában kérik a megfelelő háttéranyag bemutatását (pl. biztonsági tanácsadó által összeállított oktatási anyag)

Milyen gyakran kell megtartani?

- alapképzés belépéskor
- ismeretfelújító képzés az előírások változásakor (legfeljebb 2 évente)

Tárolt anyagokra vonatkozó előírások

Az előírások alapján a jelöléseket, bárcákat már a csomagoláskor el kell helyezni a csomagolóeszközökön, így a jelölésre, bárcázásra vonatkozó előírások a tárolásra is vonatkoznak, függetlenül attól, hogy az a termék kiszállításra kerül-e.

A tárolási előírások vonatkoznak a beszállított anyagokra is!

Egyes esetekben a hatóságok „elnezőbbek” a kiszállításra nem kerülő anyagokkal kapcsolatban, de ez nem általános.

Telephelyen belüli havária helyzetben előnyös, ha a csomagolóeszközök el vannak látva a jelölésekkel.

Előírásoknak nem megfelelő szállítmányok átvétele címzettként

Ha a címzett megfelelő indokkal rendelkezik, megtagadhatja az áru átvételét!

Gyakorlat:

- amennyiben van rá mód érdemes a telephelyen megszüntetni a hiányosságot
- messziről érkező szállítmány esetén nem célszerű visszaküldeni a szállítmányt
- **írásban** fel kell hívni a beszállító figyelmét a hiányosságra, és tájékoztatni kell hogy ha nem kerül megszüntetésre, a továbbiakban megtagadják az áru átvételét
- ha nincs mód a hiányosság megszüntetésére, ne vegyék át az árut, mert telephelyi ellenőrzéskor illetve kiszállításkor a telephely vonható felelősségre!

Teendő sérült csomagolóeszközökkel illetve a kikerült anyaggal

- **sérült csomagolóeszköz:** sérült csomagolóeszközben nem tárolható, szállítható anyag (mi minősül sérült csomagolóeszköznek?)
teendő:
 - átcsomagolás (csomagolókra vonatkozó képzés szükséges!)
 - kármentő csomagolás
- **kikerült anyag**
teendő:
 - kikerült anyag összeszedése, felitatása, semlegesítése
 - szennyezett terület megtisztítása
 - újracsomagolás vagy veszélyes hulladékként elszállítás
- **szennyezett csomagolóeszközök**
 - tisztítás → hulladékként való elszállítás
 - tisztítatlan → veszélyes hulladékként való elszállítás (üres tisztítatlan csomagolóeszközként nem szállítható, mert az sem lehet sérült)

Rakományrögzítés

ADR 7.5.7.1: „A veszélyes árut tartalmazó küldeménydarabokat a járműben alkalmas eszközzel úgy kell rögzíteni, hogy megakadályozzon a szállítás közben minden olyan elmozdulást, ami a küldeménydarab helyzetét megváltoztatná vagy sérülését okozná.”

Egy ellenőrzés során a megfelelő rögzítés megítélése elég szubjektív.

A hatóság képviselője eldöntheti, hogy szerinte a rögzítés megfelelő-e vagy sem!

Megfelelő rögzítés: minden rögzítő eszköz rendelkezik minősítő bizonylattal, amely igazolja, hogy alkalmas az adott szállítmány rögzítésére

Kinek a kötelessége a rakományrögzítés?

- szállító (fuvarozó) kötelezettségei között nem szerepel!
- berakó: „be kell tartania a rakodásra és árukezelésre vonatkozó különleges előírásokat”
- a gyakorlatban a járművezető szokta rögzíteni a rakományt, de ő nem a berakó! Ha hiányosság van, a berakót is büntethetik!

Szállítást kísérő okmányok

- fuvarokmány (ADR előírásoknak megfelelően kitöltve)
- írásbeli utasítás
- (konténer megrakási bizonyítvány)
- személyzet minden tagjának fényképes személyazonosító okmány
- (jármű jóváhagyási igazolás)
- járművezetői oktatási bizonyítvány (ADR oktatási bizonyítvány)
- PÁV II. minősítést igazoló bizonyítvány (41/2004. (IV. 7.) GKM rendelet alapján)

Mi minősül fuvarokmánynak?

- bármilyen dokumentum, ami tartalmazza az ADR szabályzat által előírt tartalmakat (pl.: fuvarlevél, menetlevél, szállítólevél, „SZ”-jegy vagy akár egy önálló dokumentum)

Írásbeli utasítás - ADR 2009

Közlekedési, Hírközlési és Energiaügyi Minisztérium (KHEM)
közleménye + ADR 2009 szerinti írásbeli utasítás

<http://www.khem.gov.hu/feladataink/kozlekedes/kornyved/vasz/adr.html>

ENSZ Európai Gazdasági Bizottság
United Nations Economic Commission for Europe (UNECE)

(francia, angol, orosz, dán, holland, magyar, olasz, litván, spanyol, svéd nyelveken)

http://www.unece.org/trans/danger/publi/adr/adr_linguistic_e.htm

Kérdések?

Köszönöm a figyelmet

Toldi Gergely

toldiger@freemail.hu

06-20-335-8340

<http://www.adr-tanacsadas.hu>

<http://veszelyesaruszallitas.lap.hu>